

Predicting academic achievement based on self-regulatory and self-motivation strategies of female high school students in Isfahan and mothers' perfectionism

Amani movahed, narjes¹ Gorji , Yousef ^{2*}.

1- Ph.D. student of Educational Psychology, Islamic Azad University, Khorasgan branch. Isfahan

2- Department of Psychology, Khomeini Shahr Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Abstract

regulating and self-motivation strategies of first year high school girl students and their mothers' perfectionism. Method of the study is descriptive-correlation and The statistical population was all the first high school students and their mothers in each Isfahan, the number of students was 1846, and considering that the components of the questionnaires are 10 and for each component, 20 people are sufficient for the sample size; Therefore, the sample size is 200 people and they were selected by multi-stage cluster confirmation sampling method, and self-regulation strategies questionnaires by Miller and Brown (1999), Barkley's self-motivation questionnaire (2012) and Ahvaz Najarian et al.'s perfectionism questionnaire. (2007) completed APS Pearson's coefficient of correlation and Stepwise Regression were used as Data analysis statistical methods The results showed that the contribution of self-regulation and self-motivation strategies in predicting academic progress was significant and 24% and 36%, respectively, were fixed on academic progress. However, the perfectionism of students' mothers could not predict the academic progress of female students.

Key words: academic progress, self-regulation, self-motivation, perfectionism

OPEN ACCESS Research Article

Correspondence: Amani movahed, N
na.amanimovahed@gmail.com

Received: 25/04/2023

Accepted: 27/08/2023

Published: Autumn 2023

Citation: Amani ,N,(2023). Predicting academic achievement based on self-regulatory and self-motivation strategies of female high school students in Isfahan and mothers' perfectionism. *Journal of Psycho Research and Educational Studies*, 1(3) 15 - 27

نقش راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزی دانش آموزان

و کمال‌گرایی مادران در پیشرفت تحصیلی

نرجس امانی موحد^۱، یوسف گرجی^{۲*}

۱- دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان، ایران.

۲- گروه روانشناسی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه و کمال‌گرایی مادران شان بود. روش پژوهش توصیفی-همبستگی و جامعه آماری متوسطه اول شهر اصفهان و مادران آن‌ها بود که تعداد دانش‌آموزان ۱۸۴۶ نفر بود و با توجه به این که مؤلفه‌های پرسشنامه‌ها ۱۰ مورد می‌باشد و برای هر مؤلفه ۲۰ نفر برای حجم نمونه کافی است؛ بنابراین، حجم نمونه ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شده است و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه‌های راهبردهای خودتنظیمی میلر و براون (۱۹۹۹)، پرسشنامه خودانگیزی بارکلی (۲۰۱۲) و پرسشنامه کمال‌گرایی اهواز نجاریان و همکاران (۱۳۸۷) APS را تکمیل نمودند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج نشان داد، سهم دو متغیر راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی معنادار بوده و به ترتیب ۲۴ درصد و ۳۶ درصد بر متغیر پیشرفت تحصیلی مؤثر بوده است. اما، متغیر کمال‌گرایی مادران دانش‌آموزان توان پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر را نداشت. با توجه به یافته‌های پژوهش متغیرهای راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی نقش دارند.

واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، خودتنظیمی، خودانگیزی، کمال‌گرایی

دسترسی آزاد

مقاله علمی پژوهشی

نویسنده مسئول: نرجس امانی موحد

na.amanimovahed@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۵

تاریخ انتشار: پاییز ۱۴۰۲

استناد: امانی موحد، نرجس (۱۴۰۲). نقش راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزی دانش‌آموزان و کمال‌گرایی مادران در پیشرفت تحصیلی، فصلنامه روان پژوهی و مطالعات علوم رفتاری ۱(۳): ۱۵ - ۲۷.

بیان مسئله

عملکرد تحصیلی^۱ از جمله مسائلی است که ذهن رهبران و مدیران جامعه و در نتیجه محققان را به خود جلب کرده است. این که چه عواملی بر پیشرفت و موفقیت تحصیلی^۲ دانش آموزان تأثیر می گذارد، یا سهم و مشارکت هر عامل چه اندازه است، همواره از حیطه های مورد علاقه پژوهشگران تربیتی و حتی روان شناسان تربیتی بوده است. زیرا دانش آموزان هر جامعه به عنوان قشر کارآمد و آینده سازان هر کشور، گروهی هستند که بخش عمده برنامه ریزی و بودجه هر کشور را به خود اختصاص می دهند. آنان از مستعدترین اقشار جامعه می باشند، لذا توجه به ابعاد روان شناختی آنها در جهت بهبود عملکرد تحصیلی از اهمیت ویژه ای برخوردار است (بوکارتس^۳، ۲۰۱۹). از طرفی میزان موفقیتی که هر دانش آموز در امر تحصیل می تواند کسب کند یکی از مهم ترین دغدغه های هر نظام آموزشی است. در واقع پیشرفت تحصیلی^۴ در هر جامعه نشان دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است؛ بنابراین نظام آموزشی را زمانی می توان کارآمد دانست که عملکرد تحصیلی فراگیران آن در دوره های مختلف دارای بیشترین و بالاترین رقم باشد (کامفورد^۵، ۲۰۱۵). حساسیت تعلیم و تربیت از یک سو و پیچیدگی جهان امروز از سوی دیگر، معلمان و مدیران آگاه تری می طلبد تا زمینه رشد جمعی را فراهم نمایند. امروزه تمرکز آموزش به جای ارایه برنامه های آموزشی یا مدیریت رفتار کلاسی، به پرورش دانش آموزان با انگیزه و راهبردی تغییر کرده است تا پیشرفت تحصیلی دانش آموزان حاصل شود و سطح مورد انتظار آموزشی برآورده گردد و سازمان آموزش و پرورش به اهداف از پیش تعیین شده نزدیک تر شود (سیف، ۱۳۹۶). همچنین برخی از روان شناسان پیشرفت تحصیلی را این گونه تعریف می کنند: افزایش عملکرد تحصیلی و درسی دانش آموز از سطح نامطلوب به سطح رضایت بخش و مطلوب. درواقع، مقایسه سطح عملکرد تحصیلی قبلی و فعلی دانش آموز یکی از بهترین شاخص های پیشرفت تحصیلی است (شعبانی، ۱۳۹۰). در این بین یکی از مشکلات مهمی که اغلب معلمان و خانواده ها در امر انگیزش و یادگیری با آن مواجه هستند، مشکلات مربوط به انگیزش دانش آموزان است که موجب می شود پیشرفت تحصیلی برای آنها به وجود نیاید. دانش آموزانی که در یادگیری با مشکل مواجه هستند در مقایسه با دیگران با سرعت و کیفیت کم تری مطالب درسی را می آموزند و از این لحاظ نیاز است مشکلات آنها مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد زیرا، کمک به آنها در جهت رفع مشکلات و بالا بردن سطح یادگیری، نقش مهمی در کنترل هزینه ها و هدایت این دانش آموزان در مسیر درست دارد (بشارت، عزیزی، پورشریفی، ۱۳۹۰). در این زمینه پژوهشگران سعی دارند تا عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان همانند روش های تربیتی و نظیر آن را شناسایی کنند. آنها پیشرفت تحصیلی را به عواملی مختلفی از جمله سلامت دانش آموز، خانواده و کیفیت مدرسه نسبت می دهند که در این بین مهم ترین عامل، میزان علاقه والدین به تربیت فرزندانشان می باشد. علاقه والدین و تشویق آنان در جریان رشد سنی کودکان به طور فزاینده ای در کسب موفقیت تحصیلی اهمیت می یابد (بشارت و همکاران، ۱۳۹۰).

1 - Academic Performance

2 - Academic progress and success

3 - Boekaerts

4 - academic competence

5- Comerford

همچنین آن‌ها به راهبردهای خودتنظیمی^۱ و خودانگیزی^۲ و نقش آن در پیشرفت تحصیلی اشاره نموده‌اند (گودارد^۳، ۲۰۱۹). پنتریچ و دی‌گروث^۴ (۱۹۹۰) در تعریف خودتنظیمی می‌گویند؛ مهارت خودتنظیمی سازه پیچیده‌ای است که به طرق مختلفی به عنوان توانایی موافقت کردن با یک خواسته، توانایی شروع کردن و دست کشیدن از فعالیت‌ها بر طبق مقتضیات و شرایط موقعیتی، توانایی تعدیل فعالیت، تکرار، تداوم فعالیت‌های کلامی، حرکتی در موقعیت‌های اجتماعی و آموزشی، توانایی به تعویق انداختن کار کردن روی موضوع یا هدف دلخواه، و توانایی ایجاد رفتاری که از لحاظ اجتماعی و در غیاب ناظران بیرونی مورد تأیید و پذیرش خود فرد بوده، تعریف شده است. بورنز و ماریک^۵ (۲۰۱۹) معتقدند خودتنظیمی دارای راهکارهایی است که می‌توان آن را به دو دسته راهبردهای سازگارانه و ناسازگارانه تقسیم نمود. از جمله راهکارهای سازگارانه می‌توان به ارزیابی مجدد مثبت، تمرکز مجدد مثبت، پذیرش، دیدگاه پذیرایی، تمرکز مجدد بر برنامه ریزی اشاره نمود و راهکارهایی مانند ملامت خود، نشخوارگری، ملامت دیگران، فاجعه سازی در دسته راهبردهای ناسازگارانه قرار می‌گیرند که هر کدام پیامدهای خاص خود را خواهند داشت (بورنز و ماریک، ۲۰۱۹). از طرفی لاسول^۶ (۲۰۱۷) خودتنظیمی را عاملی در جهت تقویت خودانگیزی دانش‌آموزان می‌داند. خودانگیزی اصطلاحی جدید است و به معنای نیرویی است که انسان با کمک آن می‌تواند بدون تأثیر از مشوق‌ها یا چالش‌ها، خود را مکلف به انجام کاری کند (ویتلی^۷، ۲۰۱۵). ترجمه بهنام، (۱۳۹۶). خودانگیزی، به معنای توانایی انسان در انجام اعمال و رفتارهایی است که عقلانیت، مبنای شکل‌گیری آن‌ها است نه نیازها، تمایلات و مشوق‌های بیرونی. در واقع، خودانگیزی به معنای برانگیختن درونی فرد است و معرف فعالیت است که از درون شخص نشأت گرفته است و لذت و رضایت از انجام آن عمل را در پی دارد. بنابراین موجب پیشرفت در آن امر می‌شود (مارشال ریو، ۲۰۱۳).

در این بین میراندا^۷، سیجتلر، جارا (۲۰۱۷) معتقدند که عوامل خانوادگی نیز نقش مستقیمی بر پیشرفت تحصیلی فرزندان دارد و از جمله آن‌ها می‌توان به میزان کمال‌گرایی^۸ والدین اشاره نمود. فروست^۹، هیمبرگ، هولت و ماتیا (۲۰۱۰) کمال‌گرایی را به منزله مجموعه‌ای از معیارهای بسیار بالا برای عملکرد که با خود ارزشیابی انتقادی افراطی همراه است معرفی کرده‌اند. آدلر آن را هدفی فطری می‌داند و معتقد است که تلاش برای کامل شدن به سوی آینده جهت‌گیری شده و هدف نهایی برتری یا کمال است که می‌تواند شخصیت و رفتار را تبیین کند و احساس شادی و رضایت از زندگی را در وی افزایش دهد (شولتز و شولتز، ۲۰۱۰). البته والترز^{۱۰} (۲۰۱۸) معتقد است وقتی والدین از کمال‌گرایی مثبت برخوردار باشند می‌توان پیش‌بینی نمود که انگیزه‌های پیشرفت نیز در فرزندان بیش‌تر شود. با توجه به مطالب مطرح شده، حال این سؤال پیش می‌آید که آیا سه متغیر راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه و کمال‌گرایی مادران‌شان می‌تواند پیشرفت تحصیلی آن‌ها را به شکل معناداری پیش‌بینی کند.

1- self-regulation

2. self motivation

3- Goddard

4- Pntrech & DeGroth

5- Lasswell

6- Vetele

7. Miranda

8- perfectionism

9-Frost

10 - Wolters

مروری بر پیشینه نشان داد که بررسی مقایسه کمال گرایی سازش نایافته، راهبردهای غیر انطباقی تنظیم شناختی هیجان و نشخوار فکری در نوجوانان با اضطراب اجتماعی بالا و پایین (راستا، حدادی و تمنایی فر، ۱۴۰۲)، رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و باورهای انگیزشی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (امینی، ۱۳۹۹)، بررسی رابطه کمال گرایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مراکز استعداد درخشان شهرکرد (عقیلی، مهرورز، صادقی گندمان، ۱۳۹۶)، بررسی رابطه کمال گرایی والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان در شهرستان لنده (یارعلی، ۱۳۹۵)، بررسی پیش بینی عملکرد و پیشرفت تحصیلی بر اساس مهارت خودتنظیمی و خودانگیزشی تحصیلی دانش آموزان دختر (والترز، ۲۰۲۳)، بررسی رابطه بین کمال گرایی مثبت گرایانه و هدفمند بر اساس واقعیات با بهبود انگیزه‌های پیشرفت و شادابی اجتماعی (جاکوبس و پاریس^۱، ۲۰۲۰)، بررسی رابطه خودتنظیمی با انگیزش، عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (بوکارتس^۲، ۲۰۱۹)، انجام شده است اما پژوهشی که به بررسی راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزشی دانش آموزان و کمال گرایی مادران آن‌ها و میزان تأثیر آن بر پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر متوسط اول پردازد یافت نشد، لذا پژوهش حاضر در صدد بررسی فرضیه زیر می باشد:

راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزشی دانش آموزان و کمال گرایی مادران آن‌ها بر پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر متوسط اول، تأثیر دارد.

روش اجرای پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی- همبستگی بوده و جامعه آماری آن، شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه و مادران آن‌ها در شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ که تعداد دانش آموزان ۱۸۴۶ نفر بود، می باشد. با توجه به این که مؤلفه‌های پرسشنامه‌ها ۱۰ مورد می باشد و برای هر مؤلفه ۲۰ نفر برای حجم نمونه کافی است؛ بنابراین، حجم نمونه ۲۰۰ نفر در نظر گرفته شده است (هومن، ۱۳۸۴). برای انتخاب دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه از روش نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد اما، پرسشنامه‌ها به علت بیماری کرونا به صورت آنلاین برای آن‌ها ارسال شد. بر همین مبنا از بین مناطق شش گانه آموزش و پرورش شهر اصفهان، دو ناحیه ۳ و ۵ به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و سپس از بین مدارس دوره اول متوسطه در هر ناحیه ۳ مدرسه دخترانه به صورت تصادفی انتخاب و سپس با مراجعه به این مدارس با همکاری مدیران مدارس آدرس ایمیل دانش آموزان دریافت شد تا به صورت مجازی (از طریق ایمیل و واتساپ) به پرسشنامه‌های راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی توسط دانش آموزان و پرسشنامه کمال گرایی از طریق واتساپ آبرای مادران ارسال شد تا توسط مادران آن‌ها پاسخ داده شود. برای این منظور از طریق تماس تلفنی در طی چند هفته فرایند پاسخگویی برای آن‌ها توضیح داده شد.

¹- Cosio, Siddique & Mohr

²- Boekaerts

ابزار سنجش :

مقیاس کمال گرایی اهواز APS یک مقیاس خود گزارش دهی ۲۷ سؤالی است که به وسیله روش آماری تحلیل عاملی توسط نجاریان و همکاران (۱۳۸۷) ساخته شده است. سؤال های مقیاس کمال گرایی دارای چهار گزینه (هرگز نمره ۱، به ندرت نمره ۲، گاهی اوقات نمره ۳، اغلب اوقات نمره ۴) می باشد. این پرسشنامه دارای یک نمره کلی است. نمره بالاتر نشان دهنده وجود کمال گرایی منفی در آزمودنی است. نجاریان و همکاران برای سنجش همسانی درونی (APS) از ضریب آلفای کرونباخ استفاده نمودند. بر اساس نتایج حاصله ضرایب آلفا برای کل نمونه ۰/۹۰ حاصل شد. هم چنین در پژوهش حاضر برای سنجش پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ مورد محاسبه و ضریب پایایی پرسشنامه ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه خود تنظیمی که توسط میلر و براون (۱۹۹۹) تهیه شده است. پرسشنامه دارای ۶۳ سؤال با طیف پنج گزینه‌ای (کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی موافقم، مخالفم، کاملاً موافقم) بود که به ترتیب نمره ۵، ۴، ۳، ۲، و ۱ به آن تعلق می‌گیرد. این پرسشنامه دارای ۷ خرده مقیاس پذیرش (سؤالات ۱ تا ۹)، ارزیابی (سؤالات ۱۰ تا ۱۸)، راه اندازی (سؤالات ۱۹ تا ۲۷)، بررسی (سؤالات ۲۸ تا ۳۶)، برنامه ریزی (سؤالات ۳۷ تا ۴۵)، اجرا (سؤالات ۴۶ تا ۵۴) و سنجش (سؤالات ۵۵ تا ۶۳) می‌باشد. این پرسشنامه یک نمره کلی و ۷ نمره بر اساس هفت مؤلفه دارد. میلر و براون (۱۹۹۹) ضریب روایی همزمان و پایایی پرسشنامه را به ترتیب ۰/۵۴ و ۰/۸۵ گزارش نمودند. در ایران نیز مرادعلی و کوشکی (۱۳۸۸) پایایی پرسشنامه را ۰/۸۵ گزارش نمودند. هم چنین در پژوهش حاضر برای سنجش پایایی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ مورد محاسبه و ضریب پایایی پرسشنامه ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه خودانگیزی توسط بارکلی (۲۰۱۲) تهیه شد. گزینه‌های پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۴ درجه‌ای و از هرگز یا به-ندرت (نمره ۱) تا اکثر اوقات (نمره ۴) درجه‌بندی شده و دارای ۱۴ سؤال است. این پرسشنامه دارای یک نمره کلی است. نمره بالاتر از ۲۸ نشان دهنده توانایی بیش تر فرد در ایجاد انگیزه درونی در خود است. بارکلی (۲۰۱۲) روایی سازه و محتوایی را به وسیله تحلیل عاملی مورد تأیید قرار داد و پایایی آن را از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۷ گزارش نمود. هم چنین در پژوهش حاضر برای سنجش پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ مورد محاسبه و ضریب پایایی پرسشنامه ۰/۸۲ به دست آمد.

جهت سنجش پیشرفت تحصیلی از معدل ترم اول دانش آموزان استفاده می‌شود.

یافته ها

راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه و کمال گرایی مادران شان می تواند پیشرفت تحصیلی آنها را به شکل معناداری پیش بینی کند. نتایج یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- یافته‌های توصیفی و نتایج آزمون نرمالیتی

سطح معناداری	k-S-Z	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۵۵	۱/۲۵	۷/۰۷	۲۹/۵۲	پذیرش
۰/۳۵	۰/۹۳	۷/۱۵	۲۷/۵۲	ارزیابی
۰/۳۹	۰/۸۸	۸/۱۴	۳۱/۱۷	راه‌اندازی
۰/۶۸	۰/۵۹	۸/۳۳	۲۵/۷۳	بررسی
۰/۱۵	۱/۰۹	۶/۴۹	۲۸/۸۶	برنامه‌ریزی
۰/۰۷۶	۱/۱۸	۸/۸۰	۲۹/۶۸	اجراء
۰/۲۵	۱/۰۱	۹/۰۴	۲۴/۰۷	سنجش
۰/۷۳	۰/۴۱	۴۳/۴۹	۱۹۶/۵۶	راهبردهای خود تنظیمی
۰/۲۲	۱/۰۲	۴/۶۶	۳۱/۸۰	خودانگیزشی
۰/۴۱	۰/۸۷	۹/۹۹	۴۷/۰۵	کمال‌گرایی مادران
۰/۱۹	۱/۰۵	۲/۰۴	۱۶/۸۸	پیشرفت تحصیلی

نتایج در جدول ۱ نشان داده است که میانگین راهبردهای خود تنظیمی برابر با ۱۹۶/۵۶، خودانگیزشی ۳۱/۸، کمال‌گرایی ۴۷/۰۵ و پیشرفت تحصیلی ۱۶/۸۸ به دست آمده است. هم‌چنین نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف در همه متغیرهای پژوهش نشان داده است که فرض صفر مبنی نرمال بودن توزیع نمرات متغیرهای پژوهش باقی است؛ یعنی توزیع نمرات نمونه نرمال و همسان با جامعه است و کجی و کشیدگی حاصل اتفاقی است (همه سطوح معنی‌داری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد). نتایج همبستگی بین پیشرفت تحصیلی با راهبردهای خود تنظیمی و ابعاد آن، خودانگیزشی و کمال‌گرایی در جدول ۲ ارایه شده است.

جدول ۲- نتایج همبستگی بین پیشرفت تحصیلی با متغیرهای پیش بین پژوهش

متغیرها	ضریب همبستگی	معنی داری
پذیرش	۰/۸۰	۰/۰۰۱
ارزیابی	۰/۷۵	۰/۰۰۱
راه اندازی	۰/۴۰	۰/۰۰۱
بررسی	۰/۵۶	۰/۰۰۱
برنامه ریزی	۰/۶۷	۰/۰۰۱
اجراء	۰/۴۹	۰/۰۰۱
سنجش	۰/۶۱	۰/۰۰۱
راهبردهای خودتنظیمی	۰/۵۹	۰/۰۰۱
خودانگیزی	۰/۴۹	۰/۰۰۱
کمال گرایی مادران	-۰/۱۵	۰/۰۴

نتایج نشان داده است که بین پیشرفت تحصیلی با راهبردهای خودتنظیمی رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$)، همچنین بین پیشرفت تحصیلی با خودانگیزی نیز رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$) و همچنین بین پیشرفت تحصیلی با کمال گرایی نیز رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$).

جهت بررسی نقش هر یک از متغیرهای راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزی و کمال گرایی مادران در پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شده است. نتایج در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- نتایج ضریب رگرسیون گام به گام پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه و کمال گرایی مادران شان

مدل	متغیر	ضریب Beta	خطای معیار	ضریب رگرسیون	ارزش t	ضریب تعیین	سطح معناداری
گام اول	راهبردهای خودتنظیمی	۰/۰۳	۰/۰۰۳	۰/۵۹	۱۰/۲۹	۰/۳۴	۰/۰۰۱
گام دوم	راهبردهای خودتنظیمی	۰/۰۲	۰/۰۰۴	۰/۴۸	۶/۳۲	۰/۳۶	۰/۰۰۱
	خودانگیزشی	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۱۷	۲/۲۸	۰/۳۶	۰/۰۲
گام سوم	راهبردهای خودتنظیمی	۰/۰۲	۰/۰۰۴	۰/۵۱	۶/۵۴	۰/۳۶	۰/۰۰۱
	خودانگیزشی	۰/۰۸	۰/۰۳	۰/۱۸	۲/۳۶	۰/۳۶	۰/۰۲
	کمال گرایی	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۱۰	۱/۵۹	۰/۳۶	۰/۱۱

بنابر نتایج حاصله، متغیرهای راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه بر متغیر پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد و در صورتی که دختران دانش آموز از راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی بالایی برخوردار باشند، می توان پیش بینی کرد که پیشرفت تحصیلی آن ها نیز بهبود یابد. در گام اول ۳۴ درصد از متغیر پیشرفت تحصیلی توسط راهبردهای خودتنظیمی تبیین می شود. در گام دوم ۳۶ درصد، و در گام سوم ۳۶ درصد، در متغیر خودانگیزشی گام اول ۱۸، گام دوم ۳۶ درصد، و گام سوم ۳۶ درصد به واسطه پیشرفت تحصیلی قابل تبیین است. بنابراین برای ساخت معادله رگرسیون، باید راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه در کنار پیشرفت تحصیلی قرار داشته باشد. بر اساس نتایج مربوط به ضریب تعیین، متغیر پیشرفت تحصیلی با ورود هر یک از دو متغیر راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی، تأثیرگذاری بیش تری را داشته است. این در حالی است که متغیر کمال گرایی مادران دانش آموزان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر تأثیر معناداری ندارد. راهبردهای خودتنظیمی، خودانگیزشی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه و کمال گرایی مادران شان می تواند پیشرفت تحصیلی آن ها را به شکل معناداری پیش بینی کند.

بحث و نتیجه گیری

بنابر نتایج حاصله، متغیرهای راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه بر متغیر پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد و در صورتی که دختران دانش آموز از راهبردهای خودتنظیمی و خودانگیزشی بالایی برخوردار باشند، می توان پیش بینی کرد که پیشرفت تحصیلی آن ها نیز بهبود یابد. در گام اول ۳۴ درصد از متغیر راهبردهای خودتنظیمی، در گام دوم ۳۶ درصد، در گام سوم ۳۶ درصد، در متغیر خودانگیزشی گام دوم ۳۶ درصد، و گام سوم ۳۶ درصد به واسطه پیشرفت تحصیلی قابل تبیین است. این در حالی است که متغیر کمال گرایی مادران دانش آموزان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر تأثیر معناداری ندارد.

این نتایج با نتایج آدامز (۲۰۱۹)، فورنسهاام و کریستوفر (۲۰۱۷) و مارشال و ریو (۲۰۱۳) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت همان‌طور که نتایج تحقیق آدامز (۲۰۲۰)، نشان داد، مهارت خودتنظیمی در سه دسته راهبردهای برنامه‌ریزی، نظارت و کنترل و راهبردهای نظم‌دهی قرار می‌گیرند. در واقع افراد با خود تنظیمی هیجانی بالا، برنامه‌ریزی منظمی را به اجرا می‌گذارند و همواره بر روند کار نظارت دارند تا بتوانند به موفقیت در فعالیت‌های خود نزدیک شوند و این امر در تحصیل نیز مؤثر خواهد بود. طبق نتایج حاصل از پژوهش مارشال (۲۰۱۳)، راهکارهای خودتنظیمی به دو صورت سازگار و ناسازگار مورد استفاده قرار می‌گیرند که در قسمت راهبردهای سازگار افراد با خودتنظیمی هیجانی بالا به ارزیابی مجدد مثبت، تمرکز مجدد مثبت، پذیرش، دیدگاه‌پذیری، تمرکز مجدد بر برنامه‌ریزی می‌پردازند و راهکارهایی مانند ملامت خود، نشخوارگری، ملامت دیگران، فاجعه‌سازی که در دسته راهبردهای ناسازگارانه قرار می‌گیرند در افراد با تنظیم هیجانی بالا وجود ندارد. از طرفی در یافته‌های پتريچ و دی‌گروث (۱۹۹۰) نیز مهارت خودتنظیمی، سازه پیچیده‌ای است که به طرق مختلفی به عنوان توانایی شروع کردن و دست کشیدن از فعالیت‌ها بر طبق مقتضیات و شرایط موقعیتی، توانایی تعدیل فعالیت، تکرار، تداوم فعالیت‌های کلامی، حرکتی در موقعیت‌های اجتماعی و آموزشی، توانایی به تعویق انداختن کار کردن روی موضوع یا هدف دلخواه، و توانایی ایجاد رفتاری که از لحاظ اجتماعی و در غیاب ناظران بیرونی مورد تأیید و پذیرش خود فرد بوده، تعریف شده است (کارشکی، ۲۰۱۰). بنابراین تنظیم هیجان و استفاده از راهبردهای پذیرش، ارزیابی، راه‌اندازی، بررسی، برنامه‌ریزی، در بین دانش‌آموزان دختر موجب می‌شود تا رفتارهای آن‌ها هدفمند شود و باعث استفاده از یک رویکرد آگاهانه و سازمان‌دهی راهبردها برای رفتن به سوی یک فعالیت، درک و فهمیدن مطلب در طول پیشرفت انجام یک فعالیت و چک کردن اثربخشی آزمون‌ها و ارزشیابی و اصلاح راهبردها می‌گردد. این راهبردها موجب می‌شود تا دانش‌آموزان وقتی اشتباهی کشف می‌کنند به عقب برگشته و هرگونه اشتباهی را اصلاح کنند. در تأیید یافته‌های پیرامون خودانگیزی و پیشرفت تحصیلی نیز آدامز (۲۰۱۹) نشان داد، افراد خودانگیزخته برای رسیدن به اهداف خود اشتیاق دارند و همواره علاقه‌مند، کوشا و جدی هستند. خودانگیزی در آن‌ها باعث می‌شود تا مشکلات را از پیش پای خود بردارند و زمان بیش‌تری را صرف کسب تجربه نمایند و تا اتمام کار فعالیت خود را ادامه می‌دهند. طبق نظریه دو عاملی انگیزی هرزبرگ و همکاران (۱۹۵۹)، انگیزش در افراد خودانگیزخته بدین صورت عمل می‌کند که رضایت از شرایط موجود را به خود استناد می‌دهند و نتایج اعمال و موفقیت‌ها را حاصل تلاش خود می‌دانند و بر عکس در هنگام نارضایتی به شرایط بیرونی متوسل می‌شوند و برای همین، افراد خودانگیزخته کم‌تر ناامید می‌شوند (آرمسترانگ، ۲۰۲۰). خودانگیزی اصطلاحی جدید است و به معنای نیرویی است که انسان با کمک آن می‌تواند بدون تأثیر از مشوق‌ها یا چالش‌ها، خود را مکلف به انجام کاری کند و به معنای توانایی انسان در انجام اعمال و رفتارهایی است که عقلانیت، مبنای شکل‌گیری آن‌ها است نه نیازها، تمایلات و مشوق‌های بیرونی (مارشال ریو، ۲۰۱۳). در تبیینی دیگر، می‌توان به نظریه خودانگیزی لی (۲۰۱۸) اشاره نمود. طبق نظریه خودانگیزی، افرادی که از خود احساس کفایت و خودانگیزی بیش‌تری دارند، انگیزش درونی در آن‌ها نیز بیش‌تر است. دانش‌آموزانی که دارای انگیزش درونی هستند می‌توانند نسبت به دانش‌آموزانی که انگیزش درونی کم‌تری دارند، جایگاه بالاتری در عملکرد تحصیلی داشته باشند. زیرا یادگیری توأم با انگیزش درونی همراه با علاقه، پشتکار و تفکر عمیق‌تر نسبت به موضوع درسی است. فراگیرانی که دارای انگیزش درونی هستند به دلیل علاقه‌ای که به موضوع درسی دارند و به دلیل لذتی که از انجام فعالیت‌های درسی کسب می‌کنند خود را در فعالیت‌های یادگیری درگیر کرده و برای یادگیری بیش‌تر تلاش می‌کنند و این ویژگی می‌تواند به عملکرد تحصیلی بهتری منجر شود.

1- Pntrech & DeGroth

2- Kareshki

در تبیین یافته‌های مربوط به کمال‌گرایی مادران و پیشرفت تحصیلی، می‌توان گفت کمال‌گرایی منفی یک پدیده ناتوان‌کننده شایع است و کمال‌گرایان به حالات عاطفی منفی مثل احساس گناه، احساس شکست، عزت نفس پایین و مسامحه‌کاری حساس هستند. انتظاراتی که هر یک از والدین بر مبنای طرحواره‌های فردی و برنامه‌های تکاملی خود دارند، ممکن است منفی‌گرایانه باشد و با اهداف فرزندان در یک راستا قرار نگیرد و این نوجوانان با اهداف و انتظارت والدین خود مخالف باشند و موجب بی‌انگیزگی تحصیلی و کاهش عملکرد تحصیلی (فورنهام و کریستفور، ۲۰۱۷) آن‌ها شود.

در واقع کمال‌گرایی نقش مهمی در سبب‌شناسی، حفظ و مسیر آسیب‌های روانی بازی می‌کند؛ و با مکانیزم‌هایی از جمله معیارهای افراطی که باعث ایجاد قوانین انعطاف‌ناپذیر برای عملکرد می‌شود، و نیز رفتارهایی همچون اجتناب و ارزیابی مکرر عملکرد، سوگیری‌های شناختی همچون افکار دو مقوله‌ای توجه انتخابی به شکست و افزایش معیارها در مورد دستاوردها برجسته می‌شود چرا که وقتی فرد پذیرش را مشروط به کسب موفقیت‌ها و معیارها می‌داند، احتمالاً روند پیگیری اهداف به طور مؤثر، دچار مشکل خواهد شد و به دنبال آن، شکست و ناکامی در تحقق اهداف رخ خواهد داد، که این خود باعث ناکامی فرد در دستیابی به سایر اهداف و ایجاد شناخت‌های معیوب در فرد خواهد شد و در دانش‌آموزان در طی این فرایند کمال‌گرایی موجب کاهش عملکرد تحصیلی می‌شود.

انجام این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه بود که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: این پژوهش صرفاً بر روی دانش‌آموزان متوسطه اول شهر اصفهان و مادران آن‌ها انجام گرفته است، از این رو برای تعمیم نتایج به سایر جوامع باید جانب احتیاط رعایت شود، روش اجرای پژوهش به‌گونه‌ای بوده است که اعضای نمونه بدون مداخله آموزشی و تنها براساس خودارزیابی، در مطالعه شرکت داده شدند و در صورت وجود برنامه‌های آموزشی، یافته‌های عینی‌تری بدست می‌آمد و همچنین اعتبار یافته‌ها مربوط به یک دوره از مقطع زمانی است و گذشت زمان یا رویدادهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیطی ممکن است بر نتایجی که در این پژوهش حاصل شده است، اثرگذار باشد. بنابراین از حیث تعمیم آن باید دقت لازم اعمال شود. در پایان پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی مطالعات مشابهی بر روی جمعیت‌های آماری متفاوت صورت گیرد تا نتایج قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد و نتایج آن با نتایج پژوهش حاضر مقایسه گردد، از مداخلات روانشناختی در پژوهش‌های مشابه استفاده گردد تا یافته‌های عینی‌تری حاصل گردد و نقش متغیرهای میانجی مانند عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیطی، بر سلامت روانی دانش‌آموزان و مادران آن‌ها بررسی شود.

منابع

امینی، محمد. (۱۳۹۹). بررسی رابطه راهبردهای یادگیری خود تنظیمی و باورهای انگیزشی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد ارومیه.

بشارت، محمدعلی، عزیزی، کورش، پورشریفی، حمید. (۱۳۹۰). رابطه کمال‌گرایی والدین با کمال‌گرایی و پیشرفت تحصیلی فرزندان در نمونه‌ای از خانواده‌های ایرانی. پژوهش‌های روانشناختی، ۱۴(۱۲)، ۵۹-۴۱.

حدادی، & تمنایی فر. (۱۴۰۲). مقایسه کمال‌گرایی سازش‌نا یافته، راهبردهای غیر انطباقی تنظیم شناختی هیجان و نشخوار فکری در نوجوانان با اضطراب اجتماعی بالا و پایین. پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، ۱۲(۴۵)، ۲۶-۱.

سیف، علی‌اکبر. (۱۳۹۶). روانشناسی پرورشی، روان‌شناسی یادگیری و آموزش. تهران: انتشارات دوران

شعبانی، حسن (۱۳۹۴). روش تدریس پیشرفته (آموزش مهارت‌ها و راهبردهای تفکر). تهران: انتشارات سمت.

عقبلی، رضا، مهرورز، محبوبه، صادقی گندمانی، کامران. (۱۳۹۶). بررسی رابطه کمال‌گرایی، جایگاه مهار درونی و خودکارآمدی با اضطراب امتحان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مراکز استعداد درخشان شهرکرد. *رویش روان شناسی*، ۶(۲)، ۷۸-۵۳.

کاظمی، نساء، صالحی، نبی و پارسامهر، حسین. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین سبک‌های یادگیری با کمال‌گرایی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر. *کنگره روانشناسی کودک و نوجوان دانشگاه شهید بهشتی*.

نجاریان، بهمن، عطاری، یوسفعلی، & زرگر. (۱۳۸۷). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش کمال‌گرایی. *علوم تربیتی*، ۶(۲)، ۴۳-۵۸.

یارعلی، فرضعلی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه کمال‌گرایی والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان در شهرستان لنده. *کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری*.

Adams, R. (2019). Student organization advisor motives to volunteer at four-year institutions of higher education. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 47(4), 400-420.

Amini, M. (2019). Predictors of Marital Burnout in Pregnant Women Based on Social Cognitive Theory Components. *Journal of Midwifery & Reproductive Health*, 9(3).

Armstrong, F. (2020). A three-level meta-analysis of belief in a just world and antisociality: Differences between sample types and scales. *Personality and Individual Differences*, 182, 111065.

Barkly, H. (2012). Predicting household electricity saving behavior: The role of motivation and social need for consumption. *Social Psychology Research*, 12(47), 33-55.

Behnam. Tehran: The new generation of thinkers. Aghili, Reza, Mehrvarz, Mahboubeh, Sadeghi Gandamani, Kamran. *Developmental Psychology*, 6 (2), 78-53.

Besharat, Mohammad Ali, Azizi, Kouros, Poursharifi, Hamid (2011). The relationship between parents' perfectionism and children's perfectionism and academic achievement in a sample of Iranian families. *Psychological Research*, 14 (12), 59-41.

Boekaerts, M. (2019). Self regulated learning at the junction of cognition and motivation. *Journal of Education Psychologist*, 1(2), 100-112.

Comerford, J.; Batteson, T. & Tormey, R. (2015). Academic buoyancy in second level schools: insights from Ireland. *Journal of Social and Behavioral Sciences*, 197, 98-103.

Frost, R. O. Heimberg, R.G. Holt, S. & , Mattia, J.I. (2010). A comparison of two measures of perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 14. (1). 119-126.

Furnham, A., & Chistofou, I. (2017).) relationship between emotional intelligence and perfectionism. *north American journal of psychology*, 1(2), 28.

Goddard, R. D. (2019). Effects of collective efficacy on student achievement in urban public elementary schools. Unpublished doctoral dissertation, Ohio State University, Ohio.

Herganhan, B., R. (2016) Introduction to learning theories. Translated by Ali Akbar Seif. Tehran: Farhang va Moaser Publications.

Kazemi, Nisa, Salehi, Nabi. And Parsamehr, Hossein (2014). Investigating the Relationship between Learning Styles with Perfectionism and Academic Achievement of Male Students. *Congress of Child and Adolescent Psychology*, Shahid Beheshti University.

- Kareshki, H.(2010).The role of goal orientation in component of self regulation learning. *Advances in Cognitive Science*, 10(3): 13-21.
- Lasswell, H. D. (2017)." The structure and Function of Communications in Society, In Bryson Lyman(ed) *The Communication of Ideas*". New York, Harper.
- Lee, J. K. (2018). The effects of self-regulated rning strategies and system satisfaction regarding learner performance and self-motivation. *Information and Management*, 40, 133-146.
- Marshall Rio, John (2016). *motivation and excitement*. Translated by Yahya Seyed Modarressi. Tehran: Editing Publishing.
- Mary, A. & Mousty, P. (2016).Executive and attentional contributions to Theory of Mind defitit in attention defitit/hyperactivity disorder (ADHD) *Child. Neuropsychol* 22(3), 345-365.
- Miller,H & Brown, k. Substance abuse and dependence in prisoners: a systematic review. (2006) 101(2):181–91. 10.1111/j.1360-0443.2006.01316.x
- Miranda, A.; Presentación, M. J.; Siegenthaler, R. & Jara, P. (2017).Effects of a psychosocial intervention on the executive functioning in children with ADHD. *Journal of Learning Disabilities*, 46(4), 363- 376.
- Pntrech , A & DeGroth, M.(1990). High-quality foster care mitigates callous-unemotional traits following early deprivation in boys: A randomized controlled trial. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 54(12), 977-983. PMID: 26598472 PMCID: PMC4660264 DOI: 10.1016/j.jaac.2015.09.010
- Schultz, Duane. (2017) *The Psychology of Perfection*. Translated by Giti Khoshdel. Tehran: Arasbaran.
- Schultz, Duane, Schultz, Sydney Allen (2013). *Personality theories*. Translated by Yahya Seyed Mohammadi. Tehran: Edited
- Seif, Ali Akbar (2015). *Modern Educational Psychology*. Tehran: Doran Publishing.
- Seif, Ali Akbar (2017). *Nursing psychology, learning and teaching psychology*. Tehran: Doran Publications.
- Shabani, Hassan (2016). *Advanced teaching method (teaching thinking skills and strategies)*. Tehran: Samat Publications.
- Whitley, M, Dennis, S. (2017). Shall we dance? Recreational dance, well-being and productivity performance during COVID-19: A three-country study. *Journal of International Marketing*, 30(2), 56-72.
- Wolters, G. A. (2018). self-regulated learning and college student’s regulation & motivation. *Journal of Education Psychology*. 90, 224-235.
- Yar Ali, Farzali.(2012). Investigating the relationship between parents' perfectionism and their children's academic achievement in Lande city. *International Conference on Psychology, Educational and Behavioral Sciences*.